ශිල්පක

ශ්‍රී ලංකාව

శ్రీదత్తనము

29 JUN 1920

శ్రీరస్తు.

మిర్జాదివ్యదర్శనము

[illegible]రాజు నారాయణమూర్తి [illegible]

ఆంధ్రీకృతము.

విజయనగరము.

వి. జె. వి. [illegible] ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రితము.

1920.

—♦ పీఠిక ♦—

మహా సూక్ష్మబుద్ధులైనటు హెచ్ యెక్కసు పరీక్షార్థులు కష్టసాధ్యముగనున్న యీ మూలగ్రంథమును దేట తెనుఁగు పదములతో నాంధ్రీకరించి నను వినిపింపవలసినదిగా మొదట నన్ను గోరిరి. ముద్రించు నభిప్రాయములేకయే ప్రత్యేకము వారి కొఱకే వ్రాసితిని, తక్కిన బాలురుగూడ దీని నెక్కుడుగ నభిలాష చూపుచు వచ్చుటచే నే నీచిన్న పొత్తమును ముద్రింప వలసివచ్చినది. విద్యార్థులు దీనిని జదివి కృతార్థులయ్యెదరుగాక. ఈ భాషాంతరీకరణమునకు నన్ను ప్రోత్సాహపఱిచిన మహా విద్యార్థుల కీశ్వరుఁడాయురైశ్వర్యము లిచ్చుఁగాక!

కృతికర్త

మర్త్యాదివ్యదర్శనము

మాపూర్వుల యాచార ప్రకారము నేనొక్క దినము బ్రాహ్మదినముగా నెన్నుకొని శుక్ల పక్షమున నారుణోదయమున స్నానము చేసి ప్రాతఃకాలసంధ్యావందనము గావించుకొని, నక్షత్ర దినమంతయు నిశ్చలధ్యానమునందును వైరాగ్యమునందును గడపుచు శ్రీ భాగ్యనగర పట్టణమునందలి యున్నత పర్వతములమీద కెక్కితిని. ఆపర్వతశిఖరముల పై నుండి ప్రకృతిసౌందర్యము ననుభవించుచు మానవ జీవితముయొక్క నిస్సారతనుగూర్చి నేను దీర్ఘముగ నాలోచింప దొడంగితిని. ఆలోచనల పై నాలోచనలు చేయుచు నిశ్చయముగా మానవుడు పీడవంతుల పాలబడినాడు, (సారమును స్థైర్యమును లేనివాడని భావము) మానవజీవితము స్వప్నమువంటిదనియు నేననుకొంటిని. ఇట్లు నేనాలోచించుచున్న సమయమునందుగల యొక దివ్యతేజస్సొకటి నాదృష్టిని వర్తించి యున్నట్లు చేసియుండునని తెలిసికొని నిల్చి గొల్లదిమ్ములోనున్న దేవాలయము జూచితిని. నేను

[illegible] గోదా[illegible] [illegible]
[illegible] ప్రారంభించును [illegible]
[illegible], [illegible] వినుచుండిన [illegible]
[illegible], పలువిధములగు స్వరములతో నా[illegible]
[illegible] యింపుగా వినవచ్చినది. సత్య
[illegible] స్వప్నమునఁ బ్రకాశించిన[illegible]
[illegible] మహా వేదమును దొలఁగించి,
[illegible] [illegible] నాయందు
[illegible] చేయుటకు నాలో [illegible]
[illegible] గానము [illegible] నా[illegible]
[illegible] అంతరంగ [illegible] వాక్యముచే నా
హృదయము కరగిపోయినది.

నా ముందున్న యాకొండపైన యొక దివ్య
పురుషుని విహారస్థానమనియు, ఆనం[illegible]
[illegible] దను బాటసారులనేకులు గానముచే వినోదింపఁ
[illegible]రనియు, నేను తరుచుగా వినుచుంటిని
గాని, ఆగాయకుఁ డెన్నఁడును బ్రత్యక్షమయినట్లు
[illegible] వినలేదు. తాను గావించిన మ
[illegible] గానస్వరములచేఁ దన సంభా[illegible]
[illegible] [illegible] శైలను [illegible]
[illegible]

[illegible]
ము. [illegible]
[illegible] కొనాళ్ళని [illegible]
వర్తమున్న మహోత్తర గానమును [illegible]
మును పూర్ణముగ నాకని [illegible]
[illegible] నాలి చెప్పితిని. [illegible]
[illegible] నాకు [illegible] గల [illegible] గోదావరి [illegible]
[illegible]తో, ముంద[illegible]ము చేసి, [illegible] నా
యములు వన్నింటిని బోధించెను. ఇప్పుడో గొట్టి
నేలపాలియున్న నన్ను లేవనెత్తి నాచేయి పట్టుకొ
ని, "బిడ్డా! నీలో నీవనుకొనుచున్న మాటలను
వినింటిని. నావెంటర" మ్మని పలికెను.

అట్లు పలికి యతఁడు నన్నా శిలాగ్రభాగ
మునకుఁ గొనిపోయి దానిపయిఁ గూర్చుండఁబెట్టి
"తూర్పుదిక్కునకు నీ దృష్టి ప్రసరింపుము. వాసి
[illegible]ది నీ క్షేమకరంబనో నాకుఁ జెప్పుము" అని
నన్నడిగెను. నేనట్లుచూచి; రెండు కొండల నడు
మనున్న లోయయు, దానిగుండఁ [illegible]బముగాఁ
బ్రవహించుచుండిన యొక మహాప్రవాహమును
గన్పడుచున్నవని చెప్పితిని. నీవు చూచుచున్న
లోయ [illegible] లోయ యనియు, నీవు చూచు[illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]ండిన. పిరమిడ్[illegible] [illegible] మా బ్యాగ్ నుండి[illegible]; మరియొక సంచిని [illegible] రెండు [illegible] దట్టముగ [illegible] [illegible] గాలి[illegible] చూసి నడిచి తిని. "నీవు [illegible] పిరమిడ్ సూర్య ని[illegible] అను పేరుగల [illegible] సంతత్వము[illegible] [illegible] స్పష్టి[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అని యతడు బదులు చెప్పెను. రెండు [illegible] సంవత్సరముల క్రిందట కట్టబడిన యీ పిరమిడ్‌ను భక్షించి, యందు నివేశించి [illegible] నా కెటింగిరసుముల అని నన్నడిగెను. ఆ పిరమిడ్ మధ్యమున నల్లముగ నొక వంకెత నాటుc బాట గట్టుచున్నదని నేనంటిని. తోడనే యతడు "నీవు చూచుచున్న యీ వంకెనయే మానవ జీవితము. దానిని శ్రద్ధగా పరిశీలింపుము" మన నేను [illegible] సావధానముగ దానిని బరీక్షించి. సంపూర్ణ[illegible] దెబ్బతినియు, కొన్ని శిథిలముయినవి యు [illegible] ముక్కముగు [illegible] ధనుర [illegible] [illegible] [illegible] నిండి

[illegible] [illegible]ని [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
మొదట వా[illegible]వం తెక [illegible] [illegible]
డియుండెననియు, కాని యొక పెద్దవరద [illegible]
వాని నది [illegible] [illegible] [illegible]
న్నట్టి శిథిలావస్థలో విడిచెననియుం జెప్పె. కానియు
నిలకడ [illegible] [illegible] చెప్పుమని నన్న[illegible]
గేను. [illegible] గుంపులు గుంపులుగ మనుష్యు
లు నడచి పోవుచున్నారనియు, వాని [illegible]
యుందును నల్లని మేఘము క్రమ్ముకొనియున్నద
నియు నేననుకొంటిని. ఇంకను పరిశీలించి చూడ వా
వంతెనయయియుండి [illegible] క్రింద [illegible]
[illegible] మహాప్రవాహములో జారిపో
వుచుండుట నాకగపడెను. అంతకన్నను [illegible]
[illegible] వంతెనయందు గుప్తములయియున్న అనేక
మాయకవాటములు కనబడినవి. దానిపయి బా
టసారులు కాలిడినంతనే, వానిగుండ[illegible] ప్రవా
హములోబడి మాయమగుచుండుట. [illegible]
[illegible] వంతెనయొక్క ముఖద్వారమున
[illegible] నేర్పడియుండెను. అందువలననే గుం
పులు గుంపులుగ జనులు [illegible] దాటినంతనే
వారిలో అనేకులు క్రిందబడిపోవుచుండిరి. [illegible]

మాయకూపములు వంతెన నడుమనంతగా లేవు గాని, శిథిలముకాని కానాలచివర వైపున దట్టముగాను దగ్గర దగ్గరగనునుండెను.

కొందరుమనుష్యు లాశిథిలమైన కానాలపైఁ గుంటినడకలతో నడచి, దూరపునడకచే మిక్కిలి యలసి, యూడిగిలఁబడుచు, ఒకరివెనుక నొకరా ప్రవాహములోఁ బడిపోయిరి. కాని వారిసంఖ్యమిక్కిలిస్వల్పము.

ఆ యద్భుత నిర్మాణమును గూర్చియు, అందలి గొప్పవిచిత్రవస్తువులనుగూర్చియు యోచించుచు నేను గొంతసేపు గడపితిని. ఆనందముతోను, ఉత్సాహముతోడనునిండియుండిన యనేకు లాకస్మికముగఁ గ్రిందకుజారిపోయి తమంటఁ బ్రాణము రక్షించుకొనుటకుఁ జెంతనున్నదానినెల్లఁ బట్టుకొనుట చూడఁగా నా హృదయంబు దీర్ఘవిచారములో మునిఁగిపోయినది. కొందరాలోచించుచున్నట్టు లాకసమువంకఁ జూచుచు, అయ్యోలోదన మధ్యనే పాదములు జారి, క్రిందఁబడి దృష్టిపథమునుండి తప్పిపోయిరి. అనేకులు తమ ముందరఁ బళపళలాడుచు నాట్యమాడుచున్న నీటిబుగ్గల

నాతో సాక్షాత్కరించె? ఈ మొక్కలు పెరుగుచున్నంతవరకు వాని
నానుకరించుటకు తలంచుట సరికి చేరువగాను
[illegible]
ఇట్టి [illegible] శక్తిచేతనే [illegible] సృష్టించు
భగవంతుని [illegible]
[illegible] నీ శక్తిని [illegible]
[illegible] నక్షత్రములను దారిలోనున్నట్టు కనబడని
[illegible] మూలముగా [illegible]
[illegible]
బాహువు [illegible] నియమిం
చును.

ఇట్టి పవిత్రకరములగు నాలోచనలయందు
దు నేనున్నట్టియుండ, నన్నా భీమాంతుండు చాలి,
"దీని విషయమై చెప్పవలసిన దంతయు జెప్పితిని.
వచ్చిన దారినే పురుండి నీ సృష్టినంత చూచుదుము.
నీకింక నే బోధపడని విషయమైన నున్న యెడల
నాకుం జెప్పుము" అని యడిగెను. అంత నేను మీ
దకుం జూచితి; కొన్ని నక్షత్రములు పెద్ద పెద్ద గుంపులుగ [illegible]
వంతెన వలె తెగకుండ జుట్టుకొనుచు [illegible]
[illegible] గ్రహములు [illegible]
[illegible]

[illegible]న వేళ వృక్షా[illegible]లఁగలిసి, మధ్యయమున్నా నా[illegible] రెండు యుగము చిన్నబాలురనేకులు [illegible] చున్నారు. [illegible] వర్థమానుని నేనరు [illegible] యీమానవ జీవనమును [illegible] [illegible] [illegible] వ్యసనములనిచెప్పెను.

వేనవాఁడు [illegible] విడిచి, అహో! మానవజీవనము వ్యర్థమైనది. మానవుఁడు కష్టములను మరణమునకును బాల్యాదిగా జీవితకాలమంత యు మిక్కిలిబాధపడి మృత్యువుచే నెట్లుమ్రింగఁ బడుచున్నాఁడు? అని యనుకొంటిని. అప్పుడా ప్రజ్ఞావంతుఁడు గనికరముతో నావంకఁ దిరిగి, కష్టదాయకమైన యీపరిదర్శనమును మరిచూడక ష ఁదిపెట్టుమని నాకాజ్ఞాపించెను, అంతములేని సమయాత్రను ప్రారంభించుట యందు నిది మానవుని ప్రారంభావస్థయైయున్నది. ఈప్రవాహమ నేకతరములనుండి తనలోఁ బడుచున్న మానవుల నెందులోనికిఁ గొనిపోవుచున్నదో యాదట్టపుపొగ మంచువంక నీదృష్టిమరలింపుము. అనిపలుక, నే నాజ్ఞాపింపఁబడినట్లు నాదృష్టియావంక మార్చి [illegible] నవ్యాన[illegible] నాకన్నుల[illegible]

లవణసాగరో॥ శేక.॥ ఇంతవరకు [illegible]చేరిన సాధ్య
ముగాక దృష్టి మిక్కిలి దట్టముగాఁ గప్పఁబడియుం
డిన [illegible]ప్రాగ మంచును తొలఁగఁ బైనో కాని, ఆ
సూర్యుడుసతికిఁ గాంతుల నడుమనున్న యీలోయ
[illegible] మహాసముద్రముగా వ్యాపించి
నదియు ఆసముద్రమును రెండు సమభాగములుగా
భాగించుచు దానిమధ్యనుండి బ్రహ్మాండమైన
యొక వజ్రపుఁగొండ యావరించి యుండెను. ఆస
ముద్రములోని యొకసగము మంచుతోఁ గప్పఁబ
డియుండుటచే నందలివిశేషములేమియుఁ గనిపి
ట్టుటకు వీలులేకుండెను. రెండవసగము భాగము
మహాసముద్రమువలె నాకుఁగనఁబడుచు, పుష్ప
ములతోడను, ఫలములతోడను నిండిన యసంఖ్యా
కములగు ద్వీపములచే నలంకరింపఁబడెను. ప్రాక
కమానములగు చిన్నచిన్న సాగరములు లోకవేం
యాద్వీపములచుట్టు నావరించియున్నవి. పిమ్మట
దివ్యాంబరములను ధరించి, శిరములయందుఁ బూ
లమాలికలు గల పురుషులను నేనుజూడఁగలిగి
తిని. కొందరు వృక్షములమధ్య విహరించుచుండి
రి. కొందరాటగడ్డలవద్ద పరుండియుండిరి. కొం
దరుపూల పాన్పులపైని విశ్రమించుచుండిరి. పా
డుచుండిన పక్షులరొప్పలయు, [illegible]

ప్పటివఱకు నెఱుఁగని యుచ్చ మానవకంఠములు కాక
కేవలము వాద్యవిశేషములు కాక యట్టి స్వరములుగ
సమ్మిళితము లగుచు వెడలుచుండిన దీర్ఘతర గానమును
వినఁగలిగితిని.

అట్టి రమణీయ ప్రదర్శనమును గని పట్టిన
ని నాయుదారకంద ముప్పొంగసాగెను. ఆ సూక్ష్మ
కరి ప్రదేశముల కొక్క మారెగిర పొప్పుల కయి గ
మదసక్తి కొక్కలు సాధించి పొగుండదగని యాస
కొంటిని. కాని నేను చూచిన యావంతియును
ప్రతి నిముషము కౌరవఁబడుచుండిన ప్రత్యేక
వాటములు కొన్ని. ఆ ప్రదేశములను మఱియొక
మారము లేదని, నా మేధావి సాధింగించెను.
మఱియు నీ కొనకుటఁ గాని విగనం, అటుపచ్చ
విగను నుండి సముద్రమునందరతలఁ గానచూచు
మగ్గు జాకలు ప్రోత్సాహ కన్పట్టు దివ్యకాంతు
కునెద ప్రొటెండు నున్న యుగాంతరేఖ వృత్తమన్న
ట్టుచు నిండిపోగలవు. ఉపమానముగా, [illegible]
[illegible], నీ మూనను [illegible]
లు తేనెంత మానామమునకు నెరికె [illegible]
కములయిన దివ్యతేజములున్నవి. [illegible]
నర రమ్యమున [illegible]

వారు తమ తమ జీవితకాలములలోఁ జేసిన సుకృతముల తారతమ్యములనుబట్టి, నానా ద్వీపములయందుంచఁబడుదురు. వారివారి సుకృతములకుఁ దగినట్లు వివిధ సౌఖ్యభేదములు గా ననుగుణ్యతతో ఈ ద్వీపములు నిండియుండును. పవిత్ర ద్వీపమును నాకు సత్పురుషునకు సదుపాయము మగునట్లు నిర్మింపఁబడిన యుక్తికై స్వర్గమని భావింపుము. ఓయీ మిత్రమా! మానవులకియ్యవి పొందుటకుఁ దగినవి కావా? ఇట్టి గొప్ప బహుమానములను సంపాదించుటకవకాశమున్న మానవ జీవితము నీకు సంతాపకరముగనున్నదా? ఇట్టి సుఖ ప్రదేశములకు నిన్నుఁగొనిపోవు మృత్యువు భయపడఁ దగినదా? తన కోరికలకు శాశ్వతపదవి సిద్ధమైయున్న నరుని జీవితము వ్యర్థమని నీవు తలంపకుము." అని పలుక నపరిమితానందముతో నేనా సుఖ ద్వీపములవంకఁ జేరిచూచి, పిదప వరుస "ఆర్యా! ఆ వజ్రపుఁగొండ కావలి సముద్రమును పడమటఁ గప్పివేసిన దట్టమగు మేఘపటలమందలి రహస్యములను మాకెఱింగింపుఁడు" అని వేడితిని. కాని నాకా పరిజ్ఞానమును నాకుఁ ప్రత్యుత్తరంబీయలేదు. మరియొకసారడుగవలెనని వాంఛింపఁబడితిని. కాని యతఁడదృశ్యుఁడయ్యె

ము. అప్పుడు నేను, అంత్యవరకుఁ జింతించుచుండి,
యాదివ్య దర్శనమును మరలఁజూడ నావంకకుఁ
దిరుగ, ప్రవహించుచుండిన యా ప్రవాహము
నను, ● కానాల వంతెనయును, ఆసుఖ ద్వీపము
లను, బుడుగులగాఁ బ్రేక్షలయ్యుండు మేయుచుండి
యెద్దులుఁ గొఱ్ఱెలు, ఒంటెలుగల బాగ్దాదు [illegible]
పు పెద్దలోయను [illegible] నాకగపడలేదు.

The Spectator No. 159.

OF

JOSPH ADDISON.

వరదుగ కట్నమే

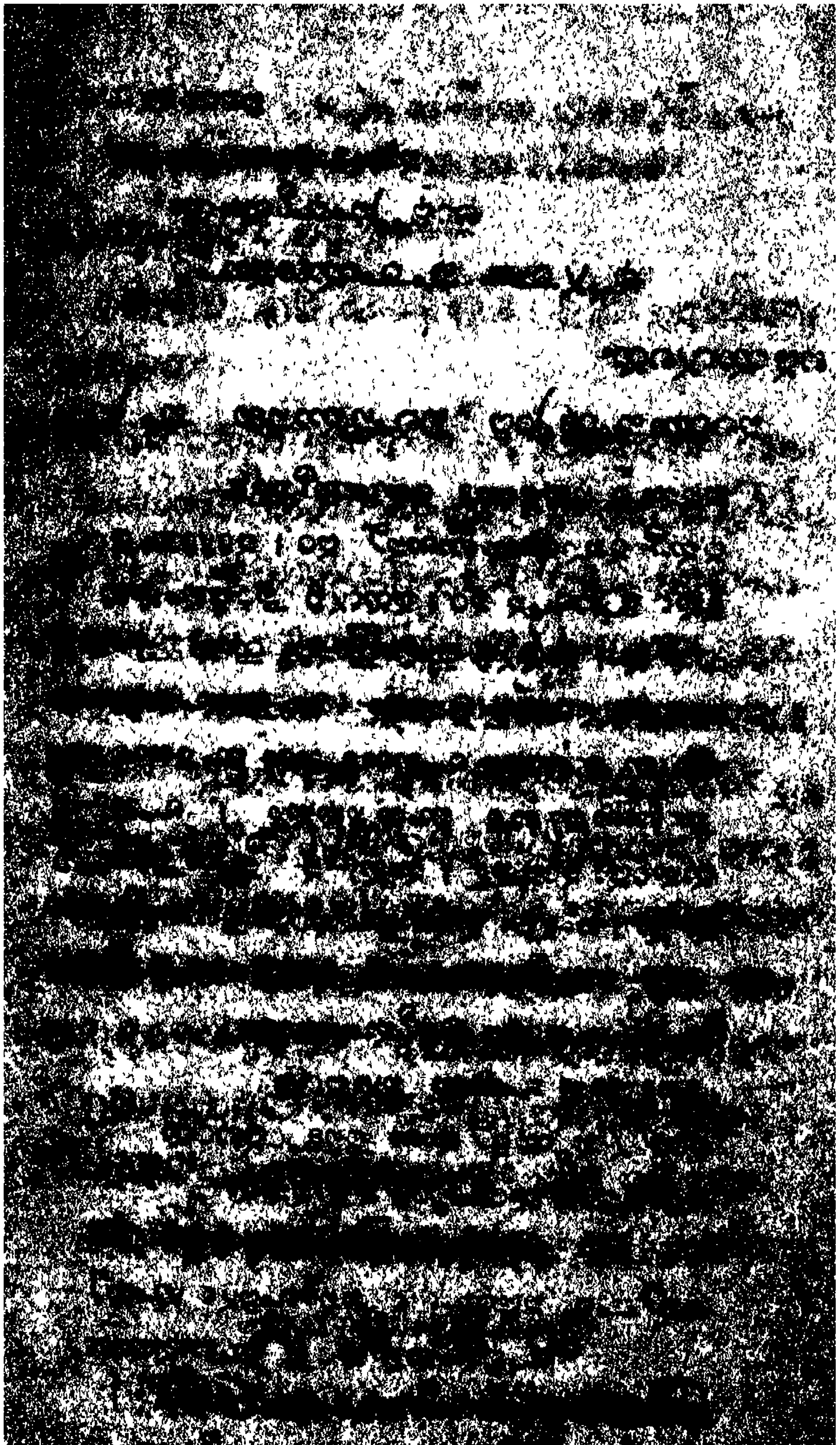
[శ్రీకృష్ణ ... గ్రంథమాల]

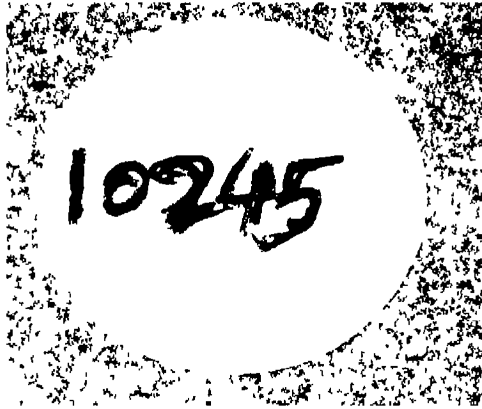
వెల 0—4—0

తయ్యాది నిర్వచన సాంఘిక పద్యకావ్యము. స్త్రీలకును బాలికలనుగూడఁ దెల్పు తెల్లమగునట్లు ఇందలి పద్యములు మిక్కిలి మృదుమధురశైలిని రచింపఁబడినవి. కథాభాగమత్యద్భుతము. తనవారించిన వరుని కొండ్లాడుటకయి సీత పడిం చిన దీనావస్థయుఁ గన్నీరుగార్పక, వివాహవిషయములో ఆమె తండ్రియు లోభాగ్రేసరుఁడు నగు కరథరాజు చేయు ఆలోచనలకును లోభిత్వమునఁ జేష్టలకును గడుపులు చెక్కలగునట్లు నవ్వక, తనకుమార్తె నామెప్పాదయుపిరియుసకుఁ జేకూర్చుటకై తల్లియగు జానకమ్మ భర్తయెడఁ జూపినయత్యద్భుతమగు చాకచక్యమునకు ఆశ్చర్యపడక, చదువరులు తుదముట్ట నీగ్రంథమును జదువఁజాలరు.

ఇందలి శైలి చూపుటకై కొన్ని పద్యములీ క్రిందఁ జేర్పఁ బడినవి.——

సీ॥ అత్తవారిడుకట్న మందవచ్చునటంచుఁ
గొత్తయల్లుఁడు వచ్చుగ్రిద్దుకొనఁగ

10245